

KONCEPTUALIOSIOS METAFOROS EUROPOS SĄJUNGOS BALTOSIOSE KNYGOSE IR JŲ VERTIMAS Į LIETUVIŲ KALBĄ

RASA GRAŽYTĖ, NIJOLĖ MASKALIŪNIENĖ

S a n t r a u k a

Straipsnyje aptariami konceptualiosios metaforos vartojimo atvejai teisės diskurse, remiantis Europos Sąjungos baltųjų knygų tekstais ir jų vertimais į lietuvių kalbą. Septyniose Baltosiose knygose pavartotos metaforos suskirstytos į dešimt grupių pagal šaltinio sritį: *PROBLEMA YRA KARAS*, *PROBLEMA YRA PRIEŠAS*, *PROBLEMA YRA KLIŪTIS*, *ATSAKOMYBĖ YRA NAŠTA*, *PAŽANGA YRA JUDĖJIMAS Į PRIEKĮ*, *ORGANIZACIJA YRA VEIKĖJAS*, *VEIKLOS VIETA YRA SCENA*, *PRINCIPAS YRA KELIO ŽENKLAS*, *SISTEMA YRA MECHANIZMAS*, *SISTEMA YRA STRUKTŪRA / PASTATAS*. Šių metaforų vertimų į lietuvių kalbą palyginimas patvirtina hipotezę, kad verstiniame tekste konceptualiosios metaforos išlaikomos, kai jos priklauso tai pačiai kognityvinei sričiai ir originalo, ir vertimo kalboje ir kai jas išreiškiantys žodžių junginiai neprieštarauja lietuvių kalbos taisyklėms. Kai vertime metafora perkeliama į kitą kognityvinę sritį, metaforiškumas gali būti išlaikomas iš dalies arba prarandamas. Tada vertėjai renkasi kitas lietuvių kalbai būdingas leksines ir gramatines priemones, kad verčiamas posakis skambėtų natūraliau. Tai reiškia, kad tam tikra konceptualioji metafora neturi nusistovėjusios formos vertimo kalboje arba tiesiog nėra priimtina.